

“Türkiye Cumhuriyeti Anayasası’nın 152. ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun’un 40. maddelerine göre mahkemeler; bakmakta oldukları davalarda uygulayacakları kanun ya da Cumhurbaşkanlığı kararnamesi hükümlerinin Anayasa’ya aykırı olduğu kanaatine varmaları veya bakılmakta olan dava dosyasının taraflarından birinin ileri sürdüğü aykırılık iddiasının ciddi olduğu kanısına varmaları halinde, söz konusu hükmün iptali için Anayasa Mahkemesine başvurmaya yetkilidir.

İtiraz yoluyla iptali istenen kanun maddesi Hakimliğimizin 2023/261 D. İş sırasına kayıtlı dosya kapsamında incelenmekte olan uyuşmazlıkla bağlantılıdır. Başvuruya esas Hakimliğimizin 2023/261 D.İş sayılı dosyasında muteriz, Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü’nün CZ-23048000Y637 numaralı tutanağı ile verilen 34.507,00 TL’lik idari para cezasına itirazda bulunmuştur. İncelenen dosya kapsamına göre Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü, 2920 sayılı Türk Sivil Havacılık Kanunu’nun 143/2 ve 144/4 maddesi gereğince muterizin izinsiz olarak İHA uçurduğu gerekçesiyle itiraz konusu idari yaptırım kararını uygulamıştır; ancak Hakimliğimizce ilgili kuralların Anayasa’ya aykırı olduğu değerlendirildiğinden somut norm denetimi yoluna başvurma gereği hasıl olmuştur.

Anayasa Mahkemesinin birçok kararında belirtildiği üzere Anayasa’nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti; eylem ve işlemleri hukuka uygun, insan haklarına saygılı, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adil bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, hukuki güvenliği sağlayan, Anayasa’ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuk kurallarıyla kendini bağlı sayan ve yargı denetimine açık olan devlettir.

Ceza hukukunun toplumun kültürel, sosyal ve ekonomik hayatıyla yakından ilgili olması nedeniyle suç ve suçlulukla mücadele amacıyla ceza ve ceza muhakemesi alanında sistem tercihinde bulunulması devletin ceza siyaseti ile ilgilidir. Bu bağlamda hukuk devletinde ceza hukukuna ilişkin düzenlemeler bakımından kanun koyucu; Anayasa’nın temel ilke ve kurallarına bağlı kalmak şartıyla toplumda belirli eylemlerin suç sayılıp sayılmaması, suç sayıldıkları takdirde hangi çeşit ve ölçüde ceza yaptırımlarıyla veya seçenek yaptırımlarla karşılaşacağı, hangi hâl ve hareketlerin ağırlaştırıcı ya da hafifletici öge olarak kabul edileceği gibi konularda takdir yetkisine sahiptir.

Anayasa’nın 38. maddesinin birinci fıkrasında “Kimse, işlendiği zaman yürürlükte bulunan kanunun suç saymadığı bir fiilden dolayı cezalandırılmaz; kimseye suçu işlediği zaman kanunda o suç için konulmuş olan cezadan daha ağır bir ceza verilemez” denilerek suçun kanuniliği, üçüncü fıkrasında da “Ceza ve ceza yerine geçen güvenlik tedbirleri ancak kanunla konulur” denilerek cezanın kanuniliği ilkesi güvence altına alınmıştır. Anayasa’nın anılan maddesinde yer alan suçta ve cezada kanunilik ilkesi uyarınca hangi fiillerin yasaklandığının ve bu yasak fiillere verilecek cezaların hiçbir kuşkuyla yer bırakmayacak biçimde kanunda gösterilmesi, kuralın açık, anlaşılır ve sınırlarının belirli olması gerekmektedir. Kişilerin yasak fiilleri önceden bilmeleri düşüncesine dayanan bu ilkeyle temel hak ve özgürlüklerin güvence altına alınması amaçlanmaktadır.

Genel nitelikteki açıklamalar sonucunda somut dosya bağlamında yapılan incelemeler neticesinde:

2920 sayılı Türk Sivil Havacılık Kanunu'nun 143/2 maddesi "Yukarıdaki fıkralarda belirtilenler dışında kalıp da Sivil Havacılık Genel Müdürlüğünün sivil havacılığı düzenlemek maksadıyla alacağı önlemlere uymayanlara, beşyüz Türk Lirasından onbin Türk Lirasına kadar idarî para cezası verilir." şeklinde;

2920 sayılı Türk Sivil Havacılık Kanunu'nun 144/4 maddesi "Yukarıda sayılanlar dışında kalıp da Sivil Havacılık Genel Müdürlüğünün insansız hava araçları ile ilgili koyduğu kurallara ve bu kapsamda sivil havacılığı düzenlemek maksadıyla alacağı önlemlere uymayanlara bin Türk Lirasından onbin Türk Lirasına kadar idari para cezası verilir." şeklinde düzenlenmiştir.

Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü Tarafından Verilecek İdari Para Cezaları Hakkında Yönetmelik'in 4. maddesinin 3. fıkrası ise "Ek-1'de yer alan bulgulara belirtilen miktarda idari para cezası verilir." şeklinde düzenlenmiştir.

Yönetmelik'in birinci maddesi yönetmeliğin amaç ve kapsamının 2920 sayılı Kanunun 143. maddesi uyarınca verilecek idari para cezalarına ilişkin usul ve esasları düzenlemek olduğunu belirtmişse de Kanun'un 143/2 ve 144/4 maddelerinin muğlak düzenlenmesinden dolayı yönetmelik esasında her iki maddenin de yürürlüğüne ilişkin olmuştur.

Kurum vekili tarafından da belirtildiği üzere muterize uygulanan idari para cezası EK-1-I'nın 10. maddesi uyarınca verilmiştir. İlgili madde ise "İnsansız Hava Araçları ile izinsiz veya kayıtsız, tescil olmadan uçuş gerçekleştirilmesi" şeklindedir.

Bu suretle mevzuat hükümleri dahilinde idari para cezası uygulanacağı kanunla (2920 sayılı kanun madde 143/2, 144/4) düzenlenmiş olsa da cezanın sebebini oluşturan eylemler kanunla değil yönetmelikle belirlenmiştir. İlgili kanun maddelerinde "Sivil Havacılık Genel Müdürlüğünün insansız hava araçları ile ilgili koyduğu kurallara ve bu kapsamda sivil havacılığı düzenlemek maksadıyla alacağı önlemlere uymayanlara" şeklinde muğlak bir ifade kullanılarak cezayı oluşturacak eylemleri belirleme yetkisi yasama organından alınarak Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü'ne devredilmiş vaziyettedir. Her ne kadar bu aşamada ceza, yönetmelik hükmüne bağlı olarak verilmiş olsa da kanun hükmü "kural ve önlemler" tabirini kullandığından bu durum yönetmelikle dahi sınırlanmamıştır. Şüphesiz ki her geçen gün gelişmeler kat eden sivil havacılık alanında bu gelişmelere uygun düzenlemeler ve yasaklamalar bulunmak zorundadır; ancak bu düzenlemelerin Anayasaya uygun sınırlar dahilinde yapılması hukuk devleti ilkesinin bir gereğidir.

Tüm bu hususlar birlikte değerlendirildiğinde 2920 sayılı Türk Sivil Havacılık Kanunu'nun 143/2 ve 144/4. maddelerinin Anayasa'nın 7, 38, 87 ve 124. maddelerine aykırı olduğu değerlendirildiğinden ilgili maddelerin iptali amacıyla Anayasa Mahkemesi nezdinde somut norm denetimi yoluna başvurulması gerektiği sonucuna varılmıştır.

Neticeten 2920 sayılı Türk Sivil Havacılık Kanunu'nun 143/2 ve 144/4. maddelerinin 6216 sayılı Kanun'un 40 ve devamı maddeleri gereğince iptaline karar verilmesi hususunda,

Gereği takdirlerinize arz olunur. ”